

woensdag

09.12.2015

20.00 Concertzaal

19.15 Inleiding door

Gloria Carlier

Speak low if you speak love ...

Wim Vandekeybus / Ultima Vez

BRUGGE
CULTUUR
CENTRUM
BRUGGE

CONCERTGEBOUW BRUGGE

DECEMBER
DANCE
DD 15

Biografie

Wim Vandekeybus (BE) werd geboren in Herenthout in 1963. Zijn vader was dierenarts. Na zijn middelbare schooltijd trok Vandekeybus naar Leuven, waar hij psychologie ging studeren. De relatie tussen lichaam en geest boeide hem mateloos en bleef ook later, in zijn choreografieën, altijd een rol spelen. Vandekeybus knapte af op het voor hem al te objectief-wetenschappelijke gehalte van de studie en sloeg in 1985 een compleet nieuw pad in. Hij deed auditie bij Jan Fabre en kreeg een rol in diens *De Macht der Theaterlijke Dwaasheden*. In 1986 richtte hij Ultima Vez (Spaans voor 'De laatste keer') op. Zijn eerste voorstelling *What the Body Does Not Remember* brak onmiddellijk internationaal door. Bijna dertig producties en een heel aantal film- en videowerken later, is Vandekeybus nog steeds op zoek naar vernieuwing. Centraal in zijn werk staat het onrustige, onvoorspelbare en instinctieve lichaam. Naast film, video, tekst en fotografie is muziek steeds een zeer belangrijk onderdeel van zijn voorstellingen. Onder meer Peter Vermeersch, Thierry De Mey, David Byrne, Marc Ribot, Charo Calvo, Eavesdropper, David Eugene Edwards, Daan, Arno, Mauro Pawlowski, Roland Van Campenhout en Elko Blijweert schreven al muziek bij zijn voorstellingen. Doorgaans wordt de muziek tijdens het repetitieproces gecomponeerd, zodat voorstelling en muziek samen kunnen groeien.

Uitvoerders en programma

Wim Vandekeybus: regie, choreografie & scenografie
Jamil Attar, Livia Balazova, Chloé Beillevaire, David Ledger, Tomislav English, Nuhacet Guerra Segura, Sandro Geco Mercky & Maria Kolegova: creatie & dans
Mauro Pawlowski, Elko Blijweert, Jeroen Stevens & Tutu Puoane: originele muziek & uitvoering
Greet Van Poeck: artistieke assistentie & dramaturgie
Iñaki Azpillaga, Máté Mészáros: bewegingsassistentie
Isabelle Lhoas: styling
Isabelle De Cannière: assistentie styling
Davy Deschepper, Wim Vandekeybus: lichtontwerp
Bram Moriau, Antoine Delagoutte: geluidsontwerp
Tom de With: stagemanager
Isabelle Lhoas, Davy Deschepper: scenografisch advies
Lieve Meeussen: atelier kostuums
Davy Deschepper: technische coördinatie

productie: Ultima Vez (Brussel)
coproductie: KVS (Brussel), Le manège Mons/
Centre Dramatique (Bergen), Festival de
Marseille, Stichting Mons 2015 Culturele
Hoofdstad van Europa

met de steun van deSingel (Antwerpen)
Ultima Vez wordt gesteund door de
Vlaamse Regering & de Vlaamse
Gemeenschapscommissie van het Brussels
Hoofdstedelijk Gewest

De inleiding vindt uitzonderlijk plaats in
de Concertzaal.

in samenwerking met Cultuurcentrum Brugge

Uw applaus krijgt kleur dankzij de bloemen van
Bloemblad.

DD ¹⁵

'De beste liefdesgedichten gebruiken het woord 'liefde' niet'

Wim Vandekeybus over *Speak low if you speak love ...*

'People! Two minutes before we start!' Ultima Vez repeteert een nieuwe voorstelling: *Speak low if you speak love ...* Het is een quote die Wim Vandekeybus leende bij Shakespeare, maar die een heel eigen leven leidt in de wereld van de jazz. Typisch Vandekeybus: ook bij hem bestaat niets uit één laag. 'Misschien combineer ik soms zelfs te veel ideeën, maar ik hou ervan om alles te contextualiseren. Een dansduet kan prima op zich staan, maar dan denk ik: *Dat idee van dat bos! Dat past hier prima bij!*'

'Elko, you can start the music!' Even later komt een danser op met een lang, dik touw in de handen. Over zijn gezicht is een dun sjaaltje geknoopt. 'Zoals de *Lovers* van Magritte', vertrouwt Vandekeybus ons toe. 'Ik vond dat altijd al een sterk beeld.' Ook in de voorstelling bereiken de bedekte gezichten het beoogde effect. Acht performers bewegen door elkaar: ze zien er hulpeloos en verloren uit, geïsoleerd van de wereld en van elkaar. 'En ze verlangen', voegt de choreograaf eraan toe. 'Het niet-zien, het verbergen, het niet-tonen is soms belangrijker dan het tonen. Zoals Baudrillard het ook zei: *La séduction est beaucoup plus immense que la satisfaction*. Zodra iets ingevuld is, stort er ontzettend veel in elkaar. 'Houden van' heeft nooit een resultaat, het heeft geen gewicht, het moet bijna een zijden doekje zijn dat voor iets hangt.'

Tussen de dansers loopt één figuur met onbedekt gezicht: de Zuid-Afrikaanse zangeres Tutu Puoane, die het volle gewicht van het zicht doet voelen op scène. Als een mythologische godin bekijkt ze het gekronkel van de hulpeloze blinden en ze fluistert en zingt hen onverstanebare, onheilspellend klinkende boodschappen toe. 'Alles vertrekt van haar: zij kan de liefde incorporeren. Dat geeft haar personage een zekere macht.'

Een van de performers doet uiteindelijk de sjaal van zijn gezicht en er ontstaat een duet met een meisje. 'Hij speelt met haar', legt Vandekeybus uit. 'Maar zodra hij heeft wat hij wil, is het al meteen *too much* en wordt hij erdoor opgegeten.'

Leeg en puur

'Mensen vragen me welke boodschap over de liefde ik met mijn voorstelling wil uitdragen', zegt Wim Vandekeybus. 'Maar dan denk ik direct: nee, dat is net niet wat we moeten doen ...' In se grijpt de choreograaf met *Speak low* terug naar zijn beginpunt. In zijn allereerste productie, *What the Body does not Remember* uit 1986, schuwde hij elke referentie. 'Wat ik nu doe, is vergelijkbaar. Natuurlijk was *What the Body* veel abstracter, harder en dierlijker, maar toch zat er ook al een en ander in over de liefde. Ook *Speak low* mag absoluut niet intellectualistisch overkomen door ze met referenties te stofferen. Ik wilde zo leeg en puur mogelijk beginnen.' Hoe heeft hij zich dan op de productie voorbereid? 'Chaotisch en parallel met veel andere dingen', zegt hij. 'Ik ben niet de persoon die 20 boeken over zijn onderwerp zal zitten lezen. Pas op, ik heb wel gelezen – filosofische beschouwingen over de liefde vooral. Maar ik had dat allemaal al ooit gehoord en vond het behoorlijk *boring*. Ik heb die boeken dus weggelegd en ben wat andere dingen beginnen lezen, waarin ik dan iets over de liefde probeerde te vinden. De Grieken, bijvoorbeeld: die kenden vijf gigantische thema's over de liefde en wij gebruiken er daar maar één van. Denken we aan de liefde, dan denken we automatisch aan een koppel en hartjes en op restaurant gaan met Valentijn om je liefde te bewijzen en dat soort quatsch. Zo hebben we de liefde gereduceerd tot iets als Sinterklaas voor kinderen, iets materieels ook. *Instant gratification*. Zo denken over de

liefde is limiterend en het zou heel stom zijn om alleen maar dat aspect op scène te zetten. De Grieken hebben het evenzeer over liefde tussen ouder en kind, voor het universele, het goddelijke ... Liefde is inherent aan alles wat er gebeurt: het is zo ruim en tegelijk zo klein, dat je er wel vanalles bij moet betrekken als je het erover wil hebben. En dat heb ik heel intuïtief gedaan. Ik wou vooral vanuit het mysterie vertrekken, de emotie zelf proberen te pakken. Daarom gebruiken we in deze voorstelling geen tekst. Ik wil niks uitleggen: de voorstelling mocht geen woorden nodig hebben. De beste liefdesgedichten gebruiken het woord 'liefde' niet. Snap je?'

De Grieken, de mythologie, de hele wereld ... ze zinderen mee als een soort abstracte voeding voor de voorstelling, maar Vandekeybus heeft ze er nergens letterlijk in verwerkt. 'Het gaat hem meer over het idee van mythologie: wat is mythologie? Hoe werkt ze? Het gaat daar heel vaak over de liefde of oorlog voor de liefde, moorden uit liefde, dood en liefde die samengaan ... Heel de wereld verkeert bijna in oorlog door een soort liefde voor iets hogers. Je zou kunnen zeggen dat dat geen liefde is, maar haat of fanatisme. Maar dat soort emoties ligt heel kort bij de liefde of wordt er vaak mee verward. Denk ook maar aan jaloezie en bezitterigheid: het heeft er allemaal mee te maken.'

'Liefde is inherent aan alles wat er gebeurt: het is zo ruim en tegelijk zo klein, dat je er wel vanalles bij moet betrekken als je het erover wil hebben.'

Stomme dwerg

We zien hoe een danser een grote zak vol munten over de scène uitstrooit. De andere performers – nog altijd gesluierd – graaien naar het geld. 'Dat is weer zo'n beeld dat bleef hangen', legt Wim Vandekeybus uit. 'In Wagners *Rheingold* probeert een dwerg te flirten met de nimfen die het Rijngoud beschermen. Zij willen seksueel niets van hem weten, maar ze verklappen dat wie het goud bezit, almacht over de wereld kan krijgen, op voorwaarde dat hij de liefde afzweert. De dwerg weet dat hij nooit nog liefde zal ervaren, maar hij doet dat gewoon. Ik vind dat liefde en geld deze dagen vaak met elkaar te maken hebben. Er wordt veel liefde gekocht. Koppels die samen zijn voor het geld of voor materiële zekerheid kiezen tegen hun passie in. Maar ook sekstoerisme, pornografie ... *You want it? You buy it*. Natuurlijk

zet ik dat soort dingen niet rechtstreeks op scène, maar via het beeld van de zak goud kaart ik het wel aan.'

Op de vraag 'Wat is liefde?' geeft *Speak low* geen sluitend antwoord. Kan ook niet, vindt Vandekeybus. 'Het zou heel spijtig zijn als het wel kon. Liefde is iets wat ontzettend veel met zich meebrengt: heel mooie en heel slechte dingen. Maar ik zou nooit mijn gevoel voor liefde willen inruilen voor geld. Die dwerg uit *Rheingold* is natuurlijk een heel stomme dwerg', lacht hij.

No rock, just songs

Mauro Pawlowski componeerde de muziek voor de voorstelling. Hij wordt op scène

bijgestaan door gitarist Elko Blijweert, drummer Jeroen Stevens en zangeres Tutu Puoane. De opdracht was: 'Géén rock-'n-roll. Just songs, please.' Wim Vandekeybus: 'Voor *nieuwZwart* heeft Mauro de muziek ook gecomponeerd en die was heel erg rock-'n-roll. Nu wou ik hem iets compleet anders laten maken. Ik zag ook meteen een orgel voor me of Elko die met een strijkstok op zijn gitaar speelde – het is een heel boeiend onderzoek naar de werking van een song, dat tot vlak voor de première blijft doorgaan. Ik ben dus heel nieuwsgierig naar hoe het allemaal nog zal vorderen.' Ook voor de muziek waren de inspiratiebronnen divers. Vandekeybus legde een beeld of scène uit die hij in zijn hoofd had zitten en Mauro ging daarmee aan de slag. 'In een eerste stadium zong hij dan vaak gewoon wat ik net had gezegd – dat was heel grappig', vindt de choreograaf. 'Hij kwam ook zelf met materiaal aanzetten of ik schreef iets en hij probeerde daar iets mee. Of ik schoof hem iets van Rilke toe en zei: *Dát is de feeling die ik zoek.*'

Met de drie muzikanten heeft Vandekeybus al eerder gewerkt. Tutu Puoane is nieuw bij Ultima Vez. 'We hebben haar gevonden via audities', vertelt Vandekeybus. 'Het was niet gemakkelijk om de juiste zangeres te vinden. Er kwamen vooral jonge, hippe meisjes op af. Die deden het niet slecht, maar het zag er te trendy uit. Het moest anders, vond ik. En toen vond ik Tutu. Zodra ze hier binnen kwam, merkte ik dat ze een heel ander gewicht had op scène. Volgens mij gaat zij iemand worden die ...', Vandekeybus wikt zijn woorden, maar vindt de juiste term niet direct. 'Geef haar nog wat extra repetities, dan een publiek, en het komt in orde. Ik heb dat al vaker zien gebeuren.'

'Als ik een heel lang leven had, dan zou ik elk jaar een nieuwe voorstelling maken over de

liefde, maar dan anders', besluit hij. 'Zo zou ik uiteindelijk al die thema's van de Grieken eens kunnen uitspitten. Hoe dieper ik in een creatieproces zit – en zeker helemaal op het einde – hoe meer zin ik krijg om alles weg te gooien. Ik heb dat keer op keer. Daarom zal de volgende creatie alweer iets totaal anders moeten zijn: iets met keiveel tekst of zo.'

Ines Minten

© Danny Willems

Dit artikel verscheen in Staalkaart #31,
december 2015 - januari-februari 2016,
www.staalkaart.be

© Francois Stemmer

za 12.12.15 / 20.00 / Concertzaal

Tragédie / Olivier Dubois

In dit choreografisch gedicht voor achttien dansers zet Olivier Dubois, *het enfant terrible* van de Franse dans, negen mannen en negen vrouwen naakt op het podium. Het resultaat is een repetitieve, hypnotiserende uitputtingsslag die u als kijker niet onberoerd kan laten.

In samenwerking met Cultuurcentrum Brugge

© Alwin Poiana

za 13.02.16 / 20.00 / Concertzaal

EXTREMALISM / Ballet National de Marseille & ICKamsterdam – Emio Greco | PC

EXTREMALISM, een stuk voor dertig dansers, elk met hun specifieke lichamelijke en ervaring in ballet en hedendaagse dansvormen. Dertig lichamen, dertig keer opstand, dertig reflecties op vandaag. Wat doet een lichaam in een extreme situatie? En hoe overleeft het juist in minimale omstandigheden? Kortom, hoe reageert een lichaam op crisis?

In samenwerking met Cultuurcentrum Brugge

Op zoek naar een origineel cadeau-idee?

Schenk uw geliefde(n) een avondje cultuur!

Bestel uw geschenkbond voor een bedrag naar keuze op:
www.concertgebouw.be of via +32 70 22 33 02

BESTEL UW TICKETS NU OP

WWW.CONCERTGEBOUW.BE
+32 70 22 33 02 / IN&UIT BRUGGE

Praat na de voorstelling gezellig na in het Concertgebouwcafé of vertel ons wat u ervan vond op Facebook of Twitter (@concertgebouwbr).

Gezellig tafelen voor of na een voorstelling met een verrassing op vertoon van het concertticket.
www.concertgebouw.be/services.

DeMorgen.

Knack

Klara

FOCUS|WTV